

Bevreemdende plaatsen

Fotograaf Arno Roncada heeft een fascinatie voor vreemde plaatsen en landschappen met een zonderlinge sfeer. Die vertaalt hij in een raadselachtige, intrigerende beeldtaal.

Fotograaf Arno Roncada

GEÏDEALISEERDE LANDSCHAPPEN

Arno Roncada (Genk, °1973) studeerde fotografie aan de Media & Design Academy in Genk en resideerde aan het HISK in Antwerpen. Sedert 2009 is zijn werk veelvuldig te zien in binnen- en buitenland. Bij ons gingen vooral de solotentoonstellingen *Peaceful Mountains of desire* (2009) in Galerie Koraalberg in Antwerpen en *Junctions* (2010) in Bozar in Brussel niet onopgemerkt voorbij. In *The Southern Perspective* (2011) in de Brakke Grond in Amsterdam kwamen zijn recente fotoreeksen over migratie aan bod.

Het werk van Arno Roncada bestaat uit sterk uiteenlopende fotoreeksen. Aan de basis ervan ligt een vrij conceptuele omgang met het medium fotografie. Zijn werk heeft weinig of niets te maken met het vluchtig registreren of documenteren van de werkelijkheid. Integendeel, de beelden zijn zorgvuldig geconstrueerd en het resultaat van weloverwogen denkbeelden van de fotograaf. Roncada maakt foto's van nauwkeurige opgezette scènes of vertrekt van bestaand beeldmateriaal, dat hij digitaal bewerkt of oplaadt met nieuwe betekenissen. Dit leidt tot raadselachtige, imaginaire landschappen of interieurs, waarin hij verwijst naar beeldclichés, filmbeelden, metaforen en andere elementen uit het collectieve geheugen.

Voor de reeks *Peaceful Mountains of Desire* (2009) is Roncada vertrokken van bestaande, herkenbare

berglandschappen, die hij vervolgens heeft bewerkt. Deze formele ingrepen in de beelden maken duidelijk dat de concrete plaats of de context van de afgebeelde natuur niet primeert op de sfeer die het beeld oproept. Net als de geïdealiseerde landschappen van William Turner of Caspar David Friedrich niet expliciet gaan over de Pyreneeën of de Alpen, maar eerder vertrekken van het motto 'le paysage est un état d'âme', zo werkt Roncada accuraat en niet zonder enige ironie aan een moderne versie van 'le sentiment de la montagne'.

De geïdealiseerde landschappen van Roncada zijn dan ook sublieme beelden waar je als toeschouwer met gemak verlangens of dromen kan op projecteren. Hij implementeerde daarvoor verschillende kijkstrategieën. Enerzijds zijn er desolate, uitgestrekte berglandschappen, die zich langzaam lijken te ontvouwen aan de toeschouwer. Soms wordt er zelfs een protagonist aan toegevoegd. Zoals in *Untitled (Selfportrait in Zabriskie point)*, waarin het landschap een soort van vertaling wordt van de gemoedstoestand van de protagonist. Anderzijds zijn er beelden waarin een dichte mist of een sluier het zicht op het gebergte belemmeren, zoals in *Untitled (Glacier 2)*. Je blik wordt afgeketst en je zit meer op het oppervlak van het beeld te kijken. Er is veel ruimte voor de suggestie of de verbeelding van de toeschouwer.

Fotograaf Arno Roncada

KIJKEN NAAR ONZE MANIER VAN KIJKEN

In 2009 deed Arno Roncada meer documentaire projecten, zoals fotografisch onderzoek naar interieurs die door de bewoners moeilijk of niet waarneembaar zijn. Dit leidde tot de reeks *Blind People Interiors* waarin hij de leefomgeving van blinden in beeld bracht en de *Dark Room-series*, met ruimtes, die refereren aan darkrooms in seksclubs, omgevingen die bewust onzichtbaar worden gemaakt. Waar de foto's precies genomen zijn, is ook bij deze reeksen niet zo belangrijk. Het gaat telkens om de semantische ontleding van de ruimte.

Roncada vroeg blinden naar betekenisvolle plekken in hun woning en fotografeerde wat hij te zien kreeg. Roncada: "Blinden creëren een mentaal beeld van hun woonruimte. Ze bouwen een omgeving op rond een bepaald tekort. Dit heeft met het principe van conditionering te maken. Ik zag elementen in de interieurs terugkeren waar een bepaalde ordening of chaos vanuit gaat. Dit zette een gedachtegang bij mij in beweging: van hieruit ben ik begonnen fotograferen. In mijn foto's wou ik niet zozeer een registratie maken van een dergelijke omgeving, maar wel een mentaal beeld documenteren."

In zijn solotentoonstelling *Junctions* die in 2010 in Bazar plaatsvond, benaderde Arno Roncada de enorme fotoverzameling van het FotoMuseum Antwerpen. Historische landschapsbeelden, van onder meer de Amerikaanse Frontier Photographers van begin twintigste

eeuw, werden als een spiegel opgehangen tussen landschapsfoto's van hemzelf. Gelijkenissen en verschillen in de benadering van het landschap kwamen zo naar voor. Die focus op het kijkgedrag van historische fotografen en van Roncada maakte van *Junctions* een boeiende oefening in het kijken naar onze manier van kijken.

Deze reflectie over ons kijkgedrag is een effect dat inherent verbonden is aan het bekijken van de foto's van Roncada. Hij probeert ons immers voortdurend op het verkeerde been te zetten. Zowel in zijn meer documentaire als in zijn eerder artistieke fotoprojecten bespeelt hij onafgebroken de nauwe grens tussen werkelijkheid en fictie. Kunstmatig geconstrueerde landschappen en bizarre documentaire beelden van de omringende werkelijkheid komen dan ook naast elkaar voor, zijn inwisselbaar en brengen ons in verwarring over wat echt is en wat vals.

Documentaire fotografie zet hij ook in als middel om inzicht te verwerven in actuele maatschappelijke thema's als migratie, culturele disoriëntatie en reciprociteit. Opvallend daarbij is dat hij niet geïnteresseerd is in een letterlijke verbeelding van het trauma dat de migratie oplevert, noch in oppervlakkige emoties. Hij benadert het fenomeen liever onrechtstreeks via het landschap.

In de solotentoonstelling *The Southern Perspective bijvoorbeeld*, die plaats vond in *De Brakke Grond* van Amsterdam in het najaar van 2011, liet Roncada de sporen zien die de massale migratie van Mexicanen naar de

MANIFESTA 9

Werk van Arno Roncada is, samen met dat van onder andere Caroline Coolen en Koen Vanmechelen, nog tot 30 september 2012 te zien bij CIAP Actuele Kunst in Hasselt. Het is een van de vele parallelinitiatieven van Manifesta 9. Manifesta, ontstaan in het begin van de jaren 1990, is uitgegroeid tot een reizend platform voor beeldende kunst. Na Rotterdam, Luxemburg, Ljubljana, Frankfurt, Donostia-San-Sebastian, Trentino-Alto Adige en Murcia, is de Europese Biënnale voor Hedendaagse Kunst neergestreken op de indrukwekkende site van de voormalige mijn in Waterschei, Genk. Daarmee blijft Manifesta ook nu op afstand van de dominante centra van artistieke productie.

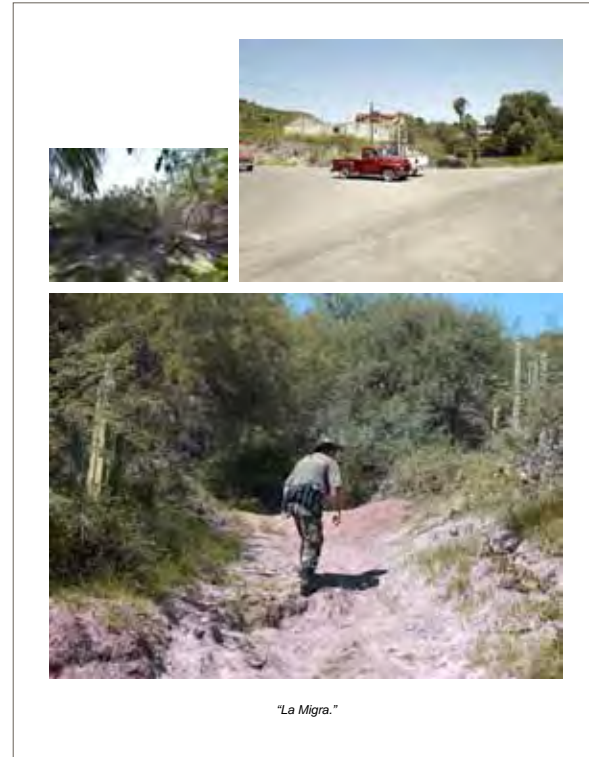
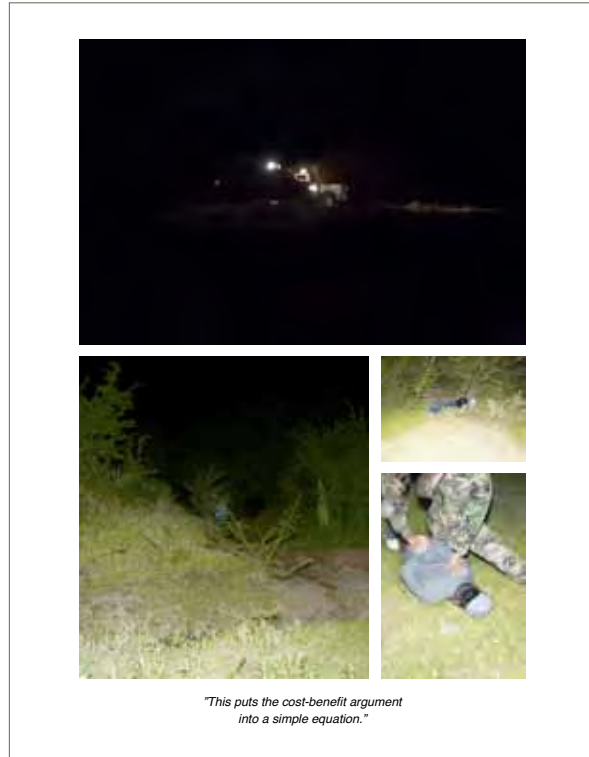
Het concept van Manifesta 9 is geïnspireerd op de mijnsite. Niet alleen het hoofdgebouw waar de tentoonstelling *The Deep of the Modern* plaats vindt speelt een rol in dit verhaal. De gehele geografisch-ecologische 'mijnmachine' die de regio transformeerde, heeft bijgedragen tot de tentoonstelling. Ten gevolge van de steenkoolindustrie tijdens de twintigste eeuw ontstond immers een complex landschap van tuinvijken, ruimtelijke ordeningsplannen, fabrieken, kanalen, wegen en spoorwegen.

The Deep of the Modern is opgesplitst in heeft drie luiken. 'Poetics of Restructuring' bestaat uit bijdragen van 39 he-

dendaagse kunstenaars en focust op esthetische antwoorden en persoonlijke commentaren op de wereldwijde 'economische herstructurering' van het productiesysteem in de vroege eenentwintigste eeuw. De kunstwerken gaan een rechtstreekse dialoog aan met de huidige vervallen staat van het gebouw en zijn omgeving. 'The Age of Coal' is een kunsthistorische tentoonstelling met kunstwerken van 1800 tot vandaag over de geschiedenis van de kunstproductie die esthetisch verwijst naar het industriële tijdperk. Naast de twee delen gewijd aan kunst, bevat Manifesta 9 met '17 Tons' een nieuw element: een overzicht van de culturele productie gedreven door de kracht van de herinnering bij de verschillende erfgenamen van de mijnindustrie in de Limburgse Kempen, en bij uitbreiding tal van andere gebieden in Europa. '17 Tons' is het resultaat van een samenwerking tussen individuen en organisaties die, vanuit verscheiden disciplines en verschillende sociale dienstverleningen, het collectief geheugen blijven aanspreken. Met hun initiatieven streven ze naar het behoud van het materiële en immateriële erfgoed van de mijnindustrie.

Info: tel. 89 710 440, www.manifesta9.org

Fotograaf Arno Roncada

Verenigde Staten heeft achtergelaten in het landschap. Het sleutelwerk in de expositie is The Night Hike-project, een serie posters met foto's van Mexicanen die proberen illegaal de Amerikaanse grens over te steken. Roncada maakte de foto's in een recreatiepark net boven Mexico City, waar een illegale nachtelijke grensovertocht wordt gesimuleerd als toeristische attractie, een fake grens die zich op duizend kilometer van de werkelijke grens bevindt. Het is een ambigu project omdat de Mexicanen enerzijds educatie willen geven - ze bevragen hiermee hun identiteit en de migratieproblematiek - en anderzijds proberen ze ermee inkomsten te genereren.

Op grote posters werkte Roncada een beeldverhaal uit. De vormgeving refereert naar tijdschriften als *Life of Paris-Match* uit de jaren vijftig, de hoogtijdagen van de fotoreportage. De teksten in het werk lijken feitelijk, maar zijn eerder ironiserend bedoeld. De titels verwijzen naar zowel juridische documenten om een visum aan te vragen, als naar anti-migratierapporten uit de rechtse hoek, ooggetuigenverslagen en dergelijke.

Het ging hem hier vooral om het principe van de transportatie of de reciprociteit in beeld te brengen. Het 'hier' en het 'ginder' zijn inwisselbaar, uit elkaar liggende plaatsen kunnen sterk op elkaar gelijken en elkaar beïnvloeden, dat is wat migratie met zich meebrengt volgens Roncada en wat sterk tot uiting komt in

de reeksen *California Dreaming* (2011) en *Obra Negra* (2011). De architecturale foto's voor de reeks *California Dreaming* zijn gemaakt in het onooglijke dorpje La Hermita, gelegen te midden van de Mexicaanse woestijn. La Hermita, dat Spaans is voor erfgoed, is in de jaren 1970 en 1980 gebouwd door Mexicaanse migranten die terugkwamen van de Verenigde Staten. Ze transponeerden architecturale elementen uit het gastland naar hun geboortedorp, waardoor een hybride soort van architectuur is ontstaan.

In de reeks *Obra Negra* zie je foto's van huizen van migranten die nog in het buitenland verblijven en vandaar uit hebben gebouwd in hun geboorteland. De huizen zijn onbewoond en hebben een unheimlich karakter. Ze bevinden zich in een permanente staat van onafgewerktheid, omdat de geldstroom is opgedroogd of omdat er iets anders is gebeurd. Het zijn een soort monumenten van postmigratie.

Een ander fotoproject dat in Mexico is ontstaan en dat ook weer over migratie handelt, zij het bekeken vanuit een ander perspectief, is de reeks *Museo de las Migraciones* (2011). Het zijn foto's van het Museum van Migratie van Zacatecas, genomen op het moment dat het net verhuisd was naar een andere staat. Wat overblijft, is het residu van een leeg museum: een vormelijk spel van lege sokkels en displays.

Isabelle De Baets

